

Nota van toelichting

1. Algemeen

Met het onderhavige besluit wordt een vrijstelling voor het examenonderdeel oriëntatie op de Nederlandse arbeidsmarkt (hierna: ONA) voor ondernemers geïntroduceerd. Dit in navolging van het Besluit van 10 april 2019 tot wijziging van het Besluit inburgering in verband met vrijstelling van het examenonderdeel oriëntatie op de Nederlandse arbeidsmarkt en enkele technische wijzigingen (Stb. 2019, 148).

1.1 Vrijstelling examenonderdeel ONA voor ondernemers

In de brief van 23 april 2018¹ is aangegeven dat een vrijstelling voor aanvragers die als ondernemer actief zijn complexer is dan bij arbeid in loondienst. Derhalve was meer voorbereiding nodig en is destijds besloten eerst de vrijstelling voor werknemers in loondienst in te voeren. De vrijstelling voor ondernemers wordt met dit besluit tot stand gebracht.

De achtergrond voor de vrijstelling is dat als iemand functioneert op de Nederlandse arbeidsmarkt als zelfstandig ondernemer, en dit kan aantonen, er geen reden meer is om een examen ONA te doen of 64 cursussen ONA te volgen. Met de wijziging van het Besluit inburgering wordt het daarom net als voor werkenden in loondienst ook voor zelfstandig ondernemers mogelijk om een aanvraag bij de Dienst Uitvoering Onderwijs (hierna: DUO) te doen voor vrijstelling van het ONA-examen.

De vrijstelling voor ondernemers wordt verleend aan de inburgeringsplichtige die, in de twaalf maanden voorafgaand aan het tijdstip van aanvraag, inkomen heeft verworven die ten minste gelijk is aan de vastgestelde inkomensgrens: $(L / 40) * 48 * 6$. Bij het bepalen van de inkomensgrens is het weekbedrag uit de Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag als uitgangspunt genomen. Als maatstaf voor de normale arbeidsduur wordt een werkweek van 40 uur gehanteerd. Hiermee is de inkomensgrens gelijk aan het loon dat een werknemer in loondienst verdient die gedurende 6 maanden 48 uur per maand werkt tegen wettelijke minimumloon in een sector met een 40-urige werkweek. Door de inkomensgrens op deze manier vast te stellen sluiten de voorwaarden voor de vrijstelling zoveel mogelijk aan bij de vrijstelling voor inburgeringsplichtigen die in loondienst werken.

Anders dan bij de vrijstelling voor inburgeringsplichtigen die werken in loondienst² wordt geen minimum per maand gesteld, maar een minimum over de volle twaalf maanden. Maandelijks inkomsten van de zelfstandige zijn niet direct op te maken uit de jaarrekening. Het is bij zelfstandig ondernemers minder gebruikelijk om maandelijks een inkomstenverklaring op te maken (via een accountant of administratiekantoor). Daarnaast biedt een inkomenstoets die terugkijkt over de periode van een jaar, meer flexibiliteit indien de zelfstandig ondernemer wisselende maandelijks inkomsten heeft.

In de praktijk zal het recht op de vrijstelling door DUO worden beoordeeld op basis van door de aanvrager aangeleverde bewijsstukken waaruit opgemaakt kan worden:

¹ Kamerstukken II 2017/18, 32824, nr. 220.

² Bij de vrijstelling voor personen die werken in loondienst geldt dat in zes maanden ten minste 48 uur per maand gewerkt moet zijn.

- dat de onderneming ten minste zes maanden ingeschreven heeft gestaan bij de Kamer van Koophandel in de twaalf maanden voorafgaand aan het moment van aanvraag van vrijstelling;
- dat de inkomsten uit de onderneming minimaal gelijk zijn aan een inkomenseis, in de twaalf maanden direct voorafgaand aan het verzoek om vrijstelling.
- dat er BTW-belastingaangifte is gedaan in de twaalf maanden direct voorafgaand aan het verzoek om vrijstelling

De bewijsstukken dienen te borgen dat het gaat om een actief ondernemerschap. Het gaat dan om een gewaarmerkt papieren uittreksel uit het handelsregister van de Kamer van Koophandel, een samenstellingsverklaring omtrent inkomsten uit onderneming van een accountant of administratiekantoor, en een kopie BTW-belastingaangifte(s).

1.2 Vrijstelling examenonderdeel ONA voor BBZ'ers

Indien de aanvrager actief is als ondernemer in het kader van het Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (Bbz 2004), en zijn onderneming(-splan) door de gemeente levensvatbaar is bevonden, dan komt hij of zij in aanmerking voor ONA-vrijstelling, zonder dat er aan het inkomenscriterium hoeft te worden getoetst. Immers, de gemeente stelt de hoogte van de Bbz-uitkering vast en vult deze aan tot bijstandsniveau indien de inkomsten (winst) uit de onderneming lager zijn. Daarbij dient de ondernemer minimaal 1.225 uur per jaar werkzaam te zijn als ondernemer. In veel gemeenten zijn er ondersteuningstrajecten met individueel advies en begeleiding aan uitkeringsgerechtigden die een eigen bedrijf (willen) beginnen. Door middel van het marktonderzoek voor het eigen bedrijf hebben startende ondernemers zich reeds georiënteerd op de arbeidsmarkt. Net zoals diegenen die een ONA doorlopen, heeft de aspirant-zelfstandige over zichzelf in beeld of zijn competenties bij het wensberoep aansluiten (en uiteindelijk is de starter door de gemeente in staat bevonden om een levensvatbaar bedrijf te starten). Bij de aanvraag om vrijstelling voor ONA zal de inburgeringsplichtige met bijstand vanuit het Bbz 2004 geen samenstellingsverklaring van een administratiekantoor of een accountant hoeven aan te leveren, maar kan in plaats daarvan het besluit van de gemeente tot toekenning van bijstand vanuit het Bbz 2004 volstaan.

1.3 Doorwerking naar sterker verblijfsrecht

De vrijstelling geldt ook voor niet-inburgeringsplichtigen die het inburgeringsexamen moeten afleggen voor het verkrijgen van een sterker verblijfsrecht. De verwachting is dat het daar vooral zal gaan om ondernemers aan wie eerder toelating tot Nederland is verleend op grond van het verblijfsdoel 'arbeid als zelfstandige'.³ Deze verblijfsvergunning wordt slechts verleend (en verlengd) als er sprake is van een levensvatbaar en financieel gezond bedrijf. Dit wordt getoetst door de Rijksdienst voor ondernemend Nederland (RVO). Als een niet-inburgeringsplichtige met een verblijfsvergunning met verblijfsdoel 'arbeid als zelfstandige' na vijf jaar een aanvraag doet voor sterker verblijfsrecht en in dat kader aan het inburgeringsvereiste moet voldoen⁴, kan deze persoon in aanmerking komen voor de in artikel 2.4a bedoelde vrijstelling voor het examenonderdeel ONA. Aangezien deze persoon reeds in het kader

³ Artikel 3.30 van het Vreemdelingenbesluit 2000.

⁴ Op grond van artikel 21, eerste lid, onderdeel g, van het Vreemdelingenbesluit 2000 juncto artikel 3.96a van het Vreemdelingenbesluit 2000.

van de aanvraag voor en bij de verlenging van de verblijfsvergunning met verblijfsdoel 'arbeid als zelfstandige' is getoetst op actief ondernemerschap, welke toets intensiever is dan die in artikel 2.4a, eerste lid, onderdeel b, kan worden aangenomen dat de niet-inburgeringsplichtige voldoet aan de criteria voor de vrijstelling voor ondernemers. De houders van de verblijfsvergunning 'arbeid als zelfstandige' hoeven dus geen bewijsstukken zoals opgesomd in paragraaf 1.1 te overleggen.

1.4 Regeldruk

De nieuwe vrijstelling heeft tot gevolg dat de aanvrager die gedurende langere tijd op de Nederlandse arbeidsmarkt actief is of is geweest via het ondernemerschap, wordt vrijgesteld van de verplichting het ONA-examen af te leggen of om te voldoen aan de verplichting om 64 uur ONA cursussen te volgen. Daarmee neemt de regeldruk voor deze doelgroep af. Daarnaast is het aantal bewijsstukken dat betrokkenen moeten aanleveren bij het verzoek om vrijstelling, beperkt. In een deel van de gevallen betreft het bewijsstukken die de ondernemer in het kader van zijn belastingverplichting op enig moment ook heeft moeten aanleveren. In aantallen is het de verwachting dat het zal gaan om 500 verzoeken om vrijstelling per jaar.

2. Uitvoeringstoetsen en consultatie

Uitvoeringstoets DUO

PM

Regeldruktoets ATR

PM

Internetconsultatie

PM

3. Artikelsgewijs

Artikel I

Aan artikel 2.4a wordt de vrijstelling voor ondernemers van het examenonderdeel ONA toegevoegd. Daarbij is ervoor gekozen om artikel 2.4a in zijn geheel te herformuleren. De vrijstelling bedoeld in het eerste lid, aanhef en onderdeel a, is de vrijstelling voor inburgeringsplichtigen die werken in loondienst. Die vrijstelling is reeds op 20 april 2019 in werking getreden.⁵ De voorwaarden voor deze vrijstelling zijn ongewijzigd.

De voorwaarden voor de vrijstelling voor ONA voor inburgeringsplichtige ondernemers zijn neergelegd in het eerste lid, aanhef en onderdelen b, en het tweede lid. Net zoals de vrijstelling voor inburgeringsplichtigen in loondienst wordt gekeken naar een periode van twaalf maanden voorafgaande aan de aanvraag om vrijstelling. In deze twaalf maanden moet sprake zijn geweest van een actieve onderneming waarbij de inkomsten ten minste gelijk zijn aan de inkomensgrens of er moet sprake zijn geweest van het ontvangen van bijstand op grond van het Bbz 2004. De inkomensgrens, bedoeld in het eerste lid, onderdeel b, en tweede lid, wordt als volgt berekend. Bij het minimumloon, bedoeld in artikel 8, eerste lid, onderdeel b, van de Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag wordt opgeteld de vakantiebijslag van 8 procent, bedoeld in artikel 15 van die wet: € 381,60 + € 30,53 = € 412,13. Dit bedrag wordt vervolgens

⁵ Stb. 2019, 148.

gedeeld door 40 en vermenigvuldigd met 48 en vervolgens vermenigvuldigd met 6: € 412,13 / 40 * 48 * 6 = € 2.967,34. Aangezien het artikel verwijst naar de bedragen in de Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag beweegt de inkomensgrens mee met de indexeringen van het wettelijke minimumloon en de minimumvakantiebijslag. Die indexeringen vinden plaats op 1 januari en 1 juli van ieder jaar.

In het eerste lid, onderdeel c, is de vrijstelling voor zelfstandigen met een uitkering vanuit het Bbz 2004 geregeld. Het gaat hier om bijstand vanuit het Bbz 2004 aan alle doelgroepen bedoeld in artikel 2, eerste lid, van het Bbz 2004. Daarbij zal het met name gaan om startende zelfstandigen, bedoeld in artikel 2, eerste lid, onderdeel b, van het Bbz 2004. Doordat er niet verwezen wordt naar artikel 2, derde lid, van het Bbz 2004 geldt de vrijstelling niet voor de persoon die bijstand ontvangt gedurende de voorbereidingsperiode van ten hoogste twaalf maanden.

Artikel II

Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 augustus 2020. Aangezien gekeken wordt naar een periode van twaalf maanden voorafgaande aan de aanvraag, kan degene die in het jaar voorafgaande aan de wijziging als ondernemer werkzaam is geweest in aanmerking komen voor de vrijstelling.

Het moment van inwerkingtreding wijkt af van de vaste verandermomenten, bedoeld in aanwijzing 4.17 van de Aanwijzingen van de regelgeving, omwille van een goede invoering.

De Minister van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

W. Koolmees